

Vəqif Bəhməni

Qarabağ qılfbəndi

Bu dağların lalası
dibsiz yağın divarına
məxfi, gizlincə qoyulub.

Hallı başlar diyarına
fitnə-fəsad piyaləsi
üç yüz il önce qoyulub!

Xançal-bıçaq itilənib-
qaya kürəklər üstünə
yaralar... qönçə qoyulub.

Kaferlər tutub postunu-
qafasına kütlənin
qaçqın düşüncə qoyulub.

Yaşdı köynək kətanı -
çəllad su qatıb qana,
qan izi incə qoyulub.

Ata - dərdədi, biçən ana;
dirdəgindi kotanı,
orağı künce qoyulub.

Bükülüb kinli torba -
Xəyanət çuxasının
Altına xəncər qoyulub.

Bağırır dustaq torpaq...
Yer üzü kərdi, toba,
mürvəti dincə qoyulub!

Qarabağ ağısı

Qarabağ, Qarabağ... deyincə, balam;
miskin halıma bax, topalam, lalam...

Məndən üstündü ələm,
can yıxmağı bellidi.
Kəşik yollarım - tələ,
qırıq qollarım-qələm,
ələm... ikiəllidi!

Qarabaq, Qarabağ... deyincə, balam,
üzüçapıq qaya, hüsnünə salam...

Yumruq çalır daşa əlim,
qana batır uşaq əlim,
tək yaxamda qoşa əlim...
Tərəzidə qeyrət - 50,
töhmət... iki 50-di!

Qarabaq, Qarabağ... deyincə, balam,
dərdədən əriscə də dağ
oyanmır qədim qala...

Yeddi min yeddi yüz
dəli qandalda,
Gözü çıxarılan
Alı qandalda,
Toqata yol uzaq,
Bolu qandalda,
Eyvazın əli qandalda -
Həmzə... dumatellidi!

Qarabaq, Qarabağ... deyincə, balam,
kişneyir at ili, hürür it ili,
ulayır torpaq!

Köçdür lələklərin dili,
heçdir küləklərin dili,
puçdur mələklərin dili,
İblis tuti dillidi.

Qarabaq, Qarabağ... deyincə, balam,
ərimiş şam, sönük çıraq,
gen sinədə yanıq tala.

Cisimlər çürüyür torpağın altıda, torpağın üstündə könüllər qalır...

Anam, a gözəl pəri;
başdaşında güllə yeri,
qönçə-qönçə, iri-iri...
Balan şəhid, dərdin diri,
ağ donun qara güllüdü!

Qarabaq, Qarabağ... deyincə, balam,
Göy - aciz,
Yer - dustaq,
qol - çatax,
yer-yataq
işgəncə... balam!

Nikbinlik qoşması

Ötsə də üstündən ellər, elatlar,
demirəm,
yurd yeri dərbədər qalır...
Sönsə də aşıqə can verən odlar,
ocaq kül olsa da səməndər qalır.

Nalənin küləyi könül yıxsı da -
bülbülün ahıdı güllərdə səda!
Qovduğun kəpənək əldən çıxsı da
Barmaqlar ucunda qızıl zər... qalır!

Hüduzsuz yoxluqlar çoxluqlara tən,
Dözüm - cana sakin,
həsret - yolötən...
Sevdalar uğrunda məşəqqət çəkən
aşıqın köynəyi təzə-tər qalır.

Yolu qoşa gedir qorxaq mətinlə -
Yol birdi sevdanın səltənətində;
İlan da haqlıdı məhəbbətində...
bəlkə buna görə əğyar-şər qalır?!

Aşıqlər nur saçır gün batabatda
Çünki yerləşiblər ən uca qatda!
Cisimlər çürüyür torpağın altıda,
torpağın üstündə könüllər qalır...

Sən ey adı gizli, çox da qəm yemə,
bəl bağla Vaqiftək ağıldankəmə,
Cəmi səvənlərim qəhr oldu demə,
yənə səni seven bir nəfər... qalır...

Ağrımırəm

Həyat iztirabı donub qanımda,
Düşmüşəm canımdan gen...
ağrımırəm.
Gəzərgi dərvişdi ağrı canımda -
Ağrıyan - ağrıdı, mən

ağrımırəm.
Qarlı qış bağında yaz olubmu heç?
Buz dərdim əriyib, azalıbmı heç?
Çovqun döyən başda səç qalıbı heç,
Axtarım ağarmış dən?-
ağrımırəm.

Dadlanmaz, şaxtadan yanmasa bağrım-
Qışda azuqəsi qəmdı fağırın...
Yoxdursa təhnəndə urvalıq ağrın,
itil can evimdən, can!-
ağrımırəm...

Ağrısız sevdaya sonsuz nifrətim
qoymaz gülümsəyib alçalım qəti.
Sən ey üzüdüñük, sədiq həsrətin
haçan düşür mənədən gen,
ağrımırəm.

Canım qoşqu çəkən qocaman kəldi,
Xışım qəm sulayır, ağrı dikəldir.
Ağrı qaçaq düşür ələ ki, gəldin,
Mən dönüb oluram sən...
ağrımırəm.

Peyzaj

Fani yarpaqlardı çiyininin yükü,
fəsil nökrədi,
quldu ağaclar...
Quldar payız verdi amansız hökmü,
bir gecə içində soldu ağaclar!
Oğru külək girdi cibinə kimi -
Başında biz durdu tükü ağacın.

Şaxta balta çaldı dibinə kimi,
dikində buzladı yükü ağacın.

İsti yarpaqlarda soyuq yağışlar -
dəhşətdi bağların çiğirtı çağı;
sonuncu budaqdan uçdu son quşlar,
sonuncu yarpaqlar deşdi torpağı...

Ayaqlar altında quluncu sınan
sətəlcəm yarpağı tutdu öskürək.
Payız qədəminə kəsildi qurban;
axdı xəzan qanlar heç nəhaq yere.

Əlbir-dilbir oldu payızla külək,
yarpaqla tumlandı şum şırım-şırım.
Tutu şaqqaladı erkək danatək,
çınarı başından vurdu ildırım!

Bulud qatarlandı qaravul çağı,
dardı zəhər yüklü vaqonlarını.
Yurda xain çıxan zabit qovağın
söydular çiyindən paqonlarını!

Ümidlər közərdib əliboş qalan
məğlub budaqların yox şadı bir az.
Balanı xərc edib
züryətsiz qalan
Şah palıd
bayquşa oxşadı bir az.

Quldur basqırına uğradı, ay dad,
meşə
yolu oldu yoldanötənin.
Qatıl xançalitək hər sıvrı budaq
dirəndi döşünə yazıq Vətənin!

Anası tapardı yarpağa əlac,
bəlkə...
göyərərdi saralan çağa?!
bəlkə,
can atmazdı taxtabaş ağac
bir daha ağılkəm yarpaq doğmağa?..

Xəzan xışılıtsı qoparıır ürək:
nədən soldu ağac,
bu külək nəydi?
Vəfalı olaydı yarpaqlar gərək,
Ana qulağında
zümrüd sırğatək
sallana-sallana gora gedəydi...

Tanrı yarpaq tökdü, ya daş ələdi?-
Dərələr xəzəli pultək sıx tutdu.
Atlas köynəklərin yeri qan oldu.
Ağaca neylədi, külək elədi,
meşəyə xəyanət payızdan oldu!

... Ağaclar lümlütdü, talandı varı,
Dərələr xəzəli pultək sıx tutdu.
Boylandım eyvandan payıza sarı,
yam-yaşıl içimi sarılıq tutdu!

Elm və həyat

Fizikaya görə insan -
enerjinin
mənbəyini bilməli;
Kimyaya görə -
imkan daxilində
bütün mənbələrlə
tərəflərdən biri kimi
əlaqəyə girməli;
yeni artıb-törəməli,
ağlamalı,
gülməli;
Biologiyaya görə insan -
yaranmalı,
yaşıllanmalı,
yaşlanmalı,
qurumalı,
çürüməli,
yeni ölməli;
Həndəsəyə görə insan -
məkan bulub yeriməli,
yeni,
çərçivəli bir səth üzrə
getməli,
gəlməli;
Riyaziyyata görə insan -
saymalı,

sayılmalı,
artmalı,
azalmalı,
ömrüdən keçən
qeyri-müəyyənliyi
dəqiqliklə silməli;
Ekonomikşə görə insan -
itirib qazanmalı,
qazanıb itirməli;
Coğrafiyaya görə insan -
dörd qütbə gənəlməli;
Astronomiyaya görə -
fəzanın altı və üstü boyunca
aylanmalı,
ulduzlanmalı,
günəşlənməli;
İlahiyyata görə insan -
böyüyüb Allah olmalı,
Estetikaya görə,
ya bir zəhər tuluğu,
ya bir təbəssüm,
ya bir rəng,
ya bir qoxu,
ya bir qışqırıq,
ya bir ah olmalı;
Fəlsəfəyə görə insan -
gah olmamalı,
gah olmalı;
Ekologiyaya görə insan -
yağıntı,
hərərət,
külək kimi;
Filologiyaya görə,
naz satan mələk kimi;
Politologiyaya görə -
kələk kimi;
Nənəmə görə insan -
ipək kimi,
danı seçən xəlbir kimi,
un ələyən ələk kimi;
...Məni
saysız-hesabsız sürüdə
buruq buynuzlu bir qoç san,
İndi sən də, ey çoban,
bu sayda elm içində
vurnuxummu,
əsisib-əsisib titrəyimmi
çiyək kimi,
Yoxsa bir qənirsiz gözəlin
girim kətan köynəyinə,
çırpırım orda
çarəsiz bir kəpənək,
qəfəssiz bir ürək kimi?...

Yol

Gedəni yoxsa əgər, heç demə yoldan yol olur,
Yoltutan yolçulara qeyl ilə qaldan yol olur.

Çaparın ömrü bidad, sanlı saat, son salavat,
Özünü incidir at, olursa, naldan yol olur.

Qara zülmət gecələr el malına qurd yoludu,
Beçənin çardağına tülküyə daldan yol olur.

Ucanın gövdesinə balta çalır kin və qəzəb,
Alçağın qalxmağına bir kasa yəldan yol olur.

Aktyorlar sürünür dünya boyu alıqş üçün,
Səhnənin ortasına çox vədə zaldan yol olur.

Əgər istərsə təbib, bağırı yara, xal çıxara,
Səbəbi yar xalıdı, xallara xaldan yol olur.

Vaqifa, düz yol ara, heç özünü salma dara,
Tanrının dərghahına, bil ki, kamaldan yol olur.

Yay

Qar basmışdı behişti...
Qoca Zərdüş
yan durdu
(xeyli qəzəblənmişdi!),
Dödrəng daşdan,
nəhəng və qəşəng
alışqanını
hirsli, qəti və yeyin
çaxmaq çəkib yandırdı...
Alışqan yay başlandı,

başlandı,
vay başlandı!..
Ütüldü qan damarda,
başlar başabaş yandı!

Alışqan yay başlandı -
çığırışa-çığırışa
üç-üç, beş-beş
qoşa-qoşa

ördek,
bəzgek,
dolaşa
uçudu şaxtalı şabaşa,
uçuşdu yuxarı başa,
uçuşdu aşağı başa
şərqə, qərbə, şimala...

Lənət oxuyub
qoca Zərdüş
qul oldu yaya dünya -
od almış taya dünya...

Çobanlar köçdü kənddən,
milçəklər uçu qənddən,
gün vurdu çartladı qəddan!
qarışqalar məşəqqətdən
yerin gözünə girdi...
Bəbir yuxusunu,
ətir qoxusunu
fətir dadını,
adam adını itirdi!

Ağaclar yandı şam-şam;
dəryaları qantardılar -
quruyub tükəndi cam-cam.
Yetişdi elə məqam
dikəldi od içində
Nuhun yaşıdı Zərdüş-
bələ oldu sərəncam:
Ey quş,
ey daş,

ey adam,
neçə ki, donub üreyiniz,
neçə ki,
qar çıxır xirtdəyinizə,
başınız buz bağlayıb
neçə ki -
düşər qapın,
buz sındırın,
kürək tapın,
qar kürüyün,
tez tərpənin,
əlli olun,

sanayırım üçə kimi!
Əmrim yerinə yetməsə
mələdəcəm keçi kimi,
od vuracam atanıza,
yandıracam dünyamızı
pilte kimi,
keçə kimi!

Qanadsız

Bu haqdi;
mən elə
əzəldən də bilirdim
bu haqda ki,
uzaqdi,

çooox... uzaqdi eşq cəziresi...
İndi bu yır-yığışlı vaxtda
bələ bəlli olur,

o adda cəzirə
nəinki çox uzaqdi,
heç yerli-dibli yoxdu!

Bəlli olur, o ərəzi
lənetlənilib atılmış
səhrədi,

qumsaldı,
quraqdi,
içi pətək-pətəkdi,
üstü daraq-daraqdi...
Sevgi tanrısı da bezarı yoxdan!..
Heç demə çoxdan, çoxdan
kəhraba quma qarışmış
div-div inadların
al qanının izləri!

...bağışlayın məni, qanadlarım,
boşuna yordum sizləri;
hardan biləydim axı

çoxdan, lap çoxdan
sonsuzluğa təslim edilmiş
vətəndi göy üzü...

Bağışlayın, qanadlarım,
çırpa-çırpa,
çırpıla-çırpıla,
çırpına-çırpına

yeddi çadır yırtıdım,
yeddi qat qan addadım,
bildim və ağah oldum ki,
işğal altındakı göy üzü
həm də zindanmış,
zindan;
qandalmış qanadlarım!

Bağışlayın, qanadlarım
boşuna dartdım sizi,
həvayı yordum sizi!
...son dəfə
lələklərinizin
ucundan öpürəm
və lap dibindən qoparıb
atıram hər ikinizi -
qandallarım,
qanadlarım!

O siz, o da Göyüzü,
gedin, xilas edin məmləkətinizi!
Mənə yetər çiynimdəki
bir cüt batıq qanad izi...

Uğursuz yol

Günəş kimi gülgün,
Ay kimi aydın

qismətım vardı...
Andıra qalsın obrazları!
Günəşdən, Aydan nur içən,
gülü burunda barı

verdim bada, getdi zaya;
Cəhənnəmin dibinə
itilsin poeziya!

Poeziya, obrazlar...
onlar, elə onlar
yolumu gəc saldı
sadə sevgidən,
piyalə sevgidən,
bada sevgidən...

İndi nə gəlir əlimdən?-
peşmanam əməlimdən.
Sinəmin altında yol ələmişdi,
gizlədib ən adi həqiqətləri,
ən gizli sırləri bildirən Allah,
Ona qovuşmaq da sadə bir işdi;

bir gün gedək siz gillə,
ordən gələk biz gillə...

Xülya ilan oldu, çiçəyim yarpız,
göz yaşım mürəkkəb,
sevgilim kağız...

Andıra qalsın obrazları,
qəhr olsun poeziya!

Sadə bir "hə!" deməyin əriderdi qarları,
durub desəydin ki, "yox!"-
bəxtəverlik sayardım cəmi ahu-zarları...
Obrazsız, qıyafəsiz, hecasız, qafiyəsiz,
məftil hörgüsü qopmuş azad bir qəfəs kimi,
dünya boyda genələn tükenməz nəfəs kimi
sadə qədəminə çatıb severdım,

ayılıb sevardım, yatıb severdım...
İsmi, sifəti rədd olsun!
Ox batsın zərfin gözüne!
Sayı fəl aparsın, tamamılığı sel,
Ədatlar çürüsün özü-özünə!

Sevgi haqda sözlə doludur içim-
Sən ey cavan oğlan, bil və ağah ol,
Sevgi mənzilinə yetişmək üçün
şairin yoludu ən uğursuz yol!

Yaxşı kitab

Kitab... yaxşı kitab -
qızıl dolu kúp.

Oxu sətir-sətir,
hikmətə yol tap,
qaldır göz üstünə,
varağından öp,

Qurani-Kərimdi
hər yaxşı kitab!

Allahın gələcəyi

Hələ ki, Allah
müzakirə mövzusudu ancaq
Nə zaman hər insan
Allah olacaq,
o zaman
insanların sayı qədər
Allah olacaq!!!

Soyqırımı günü yazılmış şeir

Yay.
Od tökülür Günəş -
hava qaynar...

Supermarketin burnunun ucunda
gövdəsi cadar-cadar
qocaman şam ağacı;
kəsilmiş əlacı,
nə yeriməyə ayağı var,
nə də cibində bir quruşu...

Ürək yandırır duruşu!
Lap yeriyə biləsə belə,
Lap cibində pulu olsa belə,
Supermarkətə girməyə
kim qoyar onu?

Kim qoyar onu ordan
Bir şüşə "Sirab", "Badamlı",
"Şollar", ya "Vayxır" almağa?
Ayaq yooox, cib boooş,
göy üzü uzaaaaq -
haçana dola göylər,
haçana ağlaya,
haçana yağa?

Üç sirli bənd

Mövlana Rumuni, Lev Tolstoyu,
Şahım Xətəini öldürən Allah,
ucanın ağzında dartan cilovu,
alçağı məzarla qaldıran Allah,

pozan sərhədləri, cızan hədləri,
gördüm ki, yolum daha,
çalan düşünləri, açan bəndləri,
gizlədib ən adi həqiqətləri,
ən gizli sırləri bildirən Allah,

ovcundan təknəmə eyzan dən axır,
Vaqif hardan bilsin dən nədən axır?!

Sən niyə beləsen,
Sən kimsən axı,
aləmi adama güldürən Allah?

Mövsümlərə uyğun

Bilirəm, yaxşıyam...
amma yənə,
bir az da, bir az da
yaxşı olmalıyam,
Başqa sözlə,
özümü uyğun aparmalıyam
mövsümlərə;

məsələn,
iri-iri güllər açmalıyam yazda,
yayda

"Yanıq Kərəmi" çalmalıyam sazda,
Payızda
ən gizli budaqlarda
qorunmalıyam ən son yarpağı.

Qışda
sirli bələk,
təmiz yorğan,
humayın ağından,
cənnət qoxusu gələn kəfən kimi
bürünməliyəm torpağı...

Yolun qulu

Allah dünyanı təzəcə yaradıb-
nə əğyar var, nə yar adı,
Dünyanın gözəl vaxtidı-
bəxt hər kəsin öz bəxtidi.

Mən də suyam hələ;
için-için çırpırım
elədən-elə, belədən belə...

Bir də gördüm,
içimdə balıq üzür-
üz verən ecaza
mat qaldım, düzü!

Dünyanın gözəl vaxtidı-
bəxt hər kəsin öz bəxtidi-
bir də gördüm, timsaham;
başım qurudadı,
quyruğum suda,
dişim səvən nə varsa,
elliyi dişimin altıda.
Gözüm bənzəyir tabağa,
burnum uzanıb qabağa...
nə quldar var, nə ağa!

Dünyanın əzəl vaxtidı-
bəxt hər kəsin öz bəxtidi.

Bir də gördüm,
xallı boynu kendirsiz,
cüt buynuzlu maralam;
tir-tir əsir bədənim,
canavar qovur məni...
Burulub sola-sağa
Dırmaşıram sərt dağa.

Dünyanın yaz vaxtidı,
Vaxtın taraz vaxtidı,
Bəxt hər kəsin öz bəxtidi-
bir də gördüm, ocağam
bir yağın kahasında,
Kürküm maral dərisi,
boyunbağım qurd dişı,
dörd yanım arvad-kışı,
ox atmaq, daş tullamaq,
keçi qovmaqdı işim...

Sabahın tez vaxtidı,
kişinin subay oğlan,
arvadın qız vaxtidı.
Bəxt hər kəsin öz bəxtidi-
bir də gördüm, öküzəm,
çöldə kətan dartıram,
Zəmidə sünbül kimi
Törəyirəm, artıram...

Dünyanın qəzəl vaxtidı,
macalın xəzəl vaxtidı,
bəxt hər kəsin öz bəxtidi-
bir də gördüm,
əli-qolu bağliyam,
gördüm ki, yolum daha,
kendirlənmiş ayağım
yol boyu toz qoparır;
Anladım, qulam daha -
Zalım zaman boynuma
kendir salıb aparır!

Çəllad

Haçan içim sözlə dolur,
Ruhum olur söz aləmi.
Naşı bilməz necə olur
Tabla, alışı, döz aləmi.

Açmaqdı sirli kilidi,
Yükü dağdan asırmaqdı,
Yazmaq -
yer əkmək kimidi,
ürəkdə daş daşımaqdı!

Çətindi candan ət kəsib
yedirtmək söz külfətini.
Danışmaq hər kəsə nəsib -
susmaqdı işin çetini.

Susmaq müjdəsiz dindi -
orda nə Məryəm var, nə dağ.
Dilsiz qələmlə çətindi
ləçər dünyanı susdurmaq!

Yararsızdı dişi qurban,
yararsızdı kişi qurban,
gərək şair özü dinə...
öz canından axıda qan
tanrı sözün qədəminə.

...Əldə bıçaq, titrək bədən -
boğazımı artlayıram.
Köynəyimi biləyimdən
üzügeri qatlayıram;
dururam üzüqibləyə,
sözə amin deyə-deyə!